
Csehy Zoltán

MIRISSIMUS

„De kérlek, Mirissimus, te drámaköltő vagy, s jól tudod,
 az utánzás több, mint az utánzott dolog maga,
 csodálkozom, hogy túród, hogy a színpadon
 a házasságtörés valóban tett és bűn legyen,
 hogy látsszon minden póz és mozdulat,
 nem dráma ez, csupán parázna kukkolás,
 tüzes kamasz fiúk játéka, éretlen dolog.”

Én ezt adom, mert mást aligha adhatok:
 voltál már Heliogabalus pompás lakomáin?
 Ahol mi ültünk, drámaköltők, mímák, talpnyalók,
 az asztalokra viaszból, fából, ércből, üvegből,
 agyagból, kőből, márványból, szurokból
 megformált ételek kerültek fel, alakra éppolyanok,
 mint a császár étkei, de mind utánzat, műtárgy,
 látszat! Volt sok festett asztal is.
 Innunk is kellett ám a sok fogás után,
 sőt, kezét mostunk, lányos rabszolga fiúk hajába
 törültük kezünket, hálálkodtunk mindenért Ceresnek,
 s Herculesre, gyomrunkat még nem csaptuk el így soha.

A SYBARITICUM

Sybariticum mindig szerepelt az ételek között,
 halléből állt és ritka olajokból, azt tartották, Sybaris
 lakói találták fel pár hónappal a pusztulás előtt.
 Hogy része volt-e a pusztulásban, nem tudom.
 Elénk is tétetett, akárhol ettünk is, a császár,
 Heliogabalus kedvelte, ott volt a gyöngyökkel
 kevert rizs, az onyxos lencse, a babba hintett
 borostyánkő, a masztixos-mentás bor mellett,
 s illatát a csombormenta sem nyomta el.
 Nem császár ő: szakács, cukrász, illatszerész.
 Feltalált pár étket is: halból, osztrigából, sáskarákból
 hurkatölteléket préselt. A legmívesebb leszboszi strófák
 készülnek ennyi gonddal. Porrá zúzott fenyőtobozzal
 ízesített bort, s akár a szótádészi versek, oly pikáns

lett az egyveleg. De bárhogymálta ízeit,
csak ideig-óráig örült, s a végén csalódva, sírva látta be,
Apiciust s Vitelliust legyőzte bár,
Sybaris ízein túl már sosem tehet, így,
pár hónappal a dicstelen pusztulás előtt.

Beck Tamás

GYÓNÁS HELYETT

Bár nem vetkőzöm le félmeztelenre,
s nem is kell egy vezényszóra benn tartanom
tüdőmben a levegőt, tekinteted mégis
átszalad rajtam, akár a röntgensugarak.
A test a lélek tünete, ezért érthető,
hogy gyógyíthatatlan beteg vagyok,
hiába az Ego te absolvo, a hókuszpókuszok,
fantáziáim burjánzanak, miként a kúszónövény
a házfalon, amely nem tudja, mi vár rá odafönn.
Egyre több szereplős az a film, amely agyamban
születésemtől fogva perreg, s vajon milyen
műfajhoz tartozik? Már-már besorolhatatlan,
de kétségtelen, hogy néhány éve korhatáros.
Pedig semmi szex, a szereposztó dívány érintetlen,
mint Mária már viselősen, vért is csak a
gyorsuló érverés hoz a képernyőre, mégis
jó volna megismerkednem a Forгатókönyvíróval,
akit a néző sohasem pillant meg, de a leggonoszabb.

DORSALFLEXIO

Lábujjaim a talpam végigkarcolására
azzal válaszolnak, hogy hátrahajlanak,
ami – az orvosom mondta! – csecsemőkorban
egészen törvényszerű, de az én esetemben
rettenetes kóroknak lehet a tünete.
Érthető okokból inkább csecsemő leszek:

leverem a tejbegrízes tálat az asztalról,
kipancsolom a fürdővizet, csak estefelé
ébredek fel, és nem vállalok semmiféle
felelősséget az életemért. Járnai is
csak azon a rövid úton tanulok meg,
ami a neurológia és a pszichiátria
épületei között vezet.

Tóth Csilla

ROGER FRY

(1866–1934)

*„Ha egyvalaki meg tudja változtatni az emberek
ízlését, úgy Roger Fry megváltoztatta.”*

(Kenneth Clark)

Angol művészettörténész, művészetkritikus és festő. A modern művészet elméleti és gyakorlati népszerűsítője. Előadó, esszéíró. Az első posztimpreszionista kiállítás szervezője Angliában, művészeti szaktekintély. Kézműves és az angol formalizmus teoretikusa. A Bloomsbury-kör tagja. A *Burlington Magazin* egyik alapítója, a Metropolitan Múzeum kurátora. A posztimpreszionizmus irányzatának névadója.

E halom művészeti lexikonban elképzelhető definíció közül nem kérdés, hogy Fry maga a „festő” meghatározással értett volna egyet, ha bárki is földi identitása felől érdeklődik. Pedig festőként kapta életében és halála után is a legkevesebb elismerést. A kudarcok ellenére mégsem hagyott fel soha a számára legnagyobb örömet és a legtöbbet jelentő tevékenységgel. Elsősorban művésznek tartotta magát, csak másodsorban kritikusként. A művészetet soha nem a fogalmak torzító tükrében látta, hanem a maga valóságában; nemcsak értette, nap mint nap használta is a festészet nyelvét. Éppen ez tette nagyszerű kritikussá.

Rendkívül népszerű előadó volt, valószínűleg így ismerték a legtöbben. Személyes vonzereje, kellemes hangja, az előadói művészetéhez elengedhetetlenül szükséges hite és tudása révén hatalmas termeket tudott megtölteni. Volt egy különös képessége: meg tudta tanítani az embereket látni. Az érdeklődőket, a laikusokat is, azokat, akik soha semmiféle komoly művészeti képzésben nem vettek részt. Vagyis – ebből a szempontból – az átlagembert, többek között jó barátját, E. M. Forstert is. Minden kép mind egyik eleme az újdonság erejével hatott rá, izgalmát óhatatlanul átragadt a hallgatóságra. Élete végén, 1933-ban a cambridge-i egyetem előadójává nevezték ki, amely a legnagyobb elismerését jelentette különös hivatásának, a látni tanításnak.

Mindebből az is következett, hogy Fry népszerűsége halála után rohamosan csökkent. Furcsa helyzet állt elő: sokkal kevesebben olvasták, mint ahányan hallották, sokkal inkább átformálta a közízlést, mint amennyire neve ismertté vált. S ha ez utóbbi